

EDITORIAL

Vážení čtenáři, po vleklých kontroverzích a za cenu různých ústupků byla schválena dlouho očekávaná novela školského zákona. Obsahuje i paragrafy týkající se podpory zdravotně znevýhodněných žáků, ovšem bez formulací, které umožňovaly různou interpretaci a vzbudily tak velkou kritiku. Naopak další sporné části z novely vypadly – nebude tedy vytvořen registr pedagogických pracovníků a ani domácí vzdělávání na druhém stupni ZŠ se nedočkalo svého uzákonění. Prezident Miloš Zeman novelu podepsal 1. dubna 2015 navzdory svým výhradám proti začleňování části handicapovaných žáků do standardních tříd. Zprávu o novele najdete na str. 3. V polovině května proběhne tradiční seminář o celoživotním vzdělávání v Kroměříži, který se letos zapojuje do kampaně Roku průmyslu a technického vzdělávání. Toto číslo čtvrtletníku proto obsahuje řadu článků o celoživotním vzdělávání a tématu je věnována i příloha, kde najdete např. reportáž o tom, jak se stát sklářem. Inspirativní čtení přeje

Zoja Franklová

Kroměřížský seminář se letos zaměří na perspektivy technického vzdělávání a adaptabilitu na trhu práce. Tradiční setkání klíčových osobností světa vzdělávání a práce se uskuteční ve dnech 13. a 14. května 2015.

Celoživotní učení v Kroměříži

Seminář se zapojuje do kampaně Roku průmyslu a technického vzdělávání, a to příspěvky a panelovými diskusemi na aktuální témata počátečního a dalšího odborného vzdělávání. Smyslem semináře není pouze kritizovat zaměstnavatele pocíťovaný nedostatek absolventů těch nebo oněch oborů či nechť žáků hlásit se na technické obory. „Chceme konstruktivně debatovat o tom, jaké skutečně jsou podoby technického vzdělávání v 21. století, jak přizpůsobit obsah vzdělávání měnícím se požadavkům trhu práce, jak konkrétně propojovat výuku ve školách s reálnou praxí firem a jak odborné vzdělávání učinit atraktivní volbou vzdělávací a profesní dráhy,“ uvádí Helena Úlovcová z Národního ústavu pro vzdělávání, který se na přípravě konference po obsahové stránce podílí.

Pokračování na str. 3

**ROK PRŮMYSLU
A TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ**

2015 Rok technického vzdělávání

Z iniciativy Svazu průmyslu a dopravy ČR byl rok 2015 vyhlášen Rokem průmyslu a technického vzdělávání. Kampaň má postupně změnit pohled na průmysl a ukázat ho jako moderní součást ekonomiky 21. století a zvýšit zájem o technické obory i jejich podporu. Význam technického vzdělávání zdůraznil při zahájení Roku také premiér Bohuslav Sobotka, ministr školství Marcel Chládek a další političtí představitelé.

VYBÍRÁME Z KALENDÁŘE:

- 3. 6. Spolupráce ve vzdělávání – diskusní panel, Muzeum Škoda auto, a.s. Mladá Boleslav
- 6.-7. 6. Kopřivnické dny techniky – interaktivní přehlídka
- 11. 6. Vyhlášení soutěže Hledáme nejlepšího mladého technika ČR, Pardubice
- 16. 6. Brána vědění otevřená, vědecko-technický jarmark, Pardubice
- 19.-21. 6. Středoškolská odborná činnost – soutěž NIDV, VŠE v Praze
- 19.-20. 6. Veletrh vědy a výzkumu, Olomouc
- 9. 9. Vědecký jarmark, Praha

AKTUALITY

TÝDEN OTEVŘENÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V NÚV

Čtyři on-line semináře, tzv. webináři, z oblasti matematiky, historie nebo logopedie se Národní ústav pro vzdělávání zapojil do celosvětového Týdne otevřeného vzdělávání. Webináře proběhly v rámci Metodického portálu RVP.CZ.

Lektorem úvodního webináře byl Bořivoj Brdička z katedry informačních technologií a technické výchovy PedF UK, který se věnoval představám, jak by otevřené vyučování ve školách mohlo vypadat: „Otevřené vzdělávání ve smyslu sdílení studijních materiálů, kurzů, služeb nebo zkušeností dává stejnou možnost osobního růstu všem, a je proto jedním z nejdůležitějších cílů současného vzdělávání,“ řekl pedagog, který se volně širitelnými informacemi zabývá přes dvacet let.

Další webináře byly věnovány utváření matematických představ v předškolním vzdělávání, první světové válce a klasifikaci řečových vad v mateřských školách.

Na mezinárodním veletrhu fiktivních firem se představilo 118 vystavovatelů z devíti zemí.

VELETRH FIKTIVNÍCH FIREM

Od 17. do 19. března 2015 se na pražském Výstavišti uskutečnil už 21. ročník Mezinárodního veletrhu fiktivních firem, na němž obchodovalo 118 studentských firem z devíti zemí. Kromě toho se soutěžilo o nejlepší stánek, katalog nebo prezentaci firmy v PowerPointu.

Z řad žáků jsou i organizátoři veletrhu. Veletrh připravili, zorganizovali a pod vedením pedagogů řídili žáci čtvrtého ročníku Obchodní akademie Praha 10, Heroldovy sady 1, zaměstnanci fiktivní firmy Antre.

Existenci českých fiktivních firem umožňuje Centrum fiktivních firem při Národním ústavu pro vzdělávání, které pro ně simuluje činnost pojišťoven, bank, daňových a jiných úřadů.

SEN in language lessons

The British Council ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání uspořádal 6. března celostátní konferenci s mezinárodní účastí, která se týkala problematiky žáků se specifickými poruchami učení v hodinách cizích jazyků. Konference byla určena především vyučujícím cizích jazyků na základních školách a jejím cílem bylo shrnout důležité kroky a materiály v této oblasti. Na konferenci vystoupila britská expertka na Special Education Needs Marsha Henderson a další odborníci z praxe i z oblasti přípravy vyučujících.

NOVÁ DATABÁZE ZJEDNODUŠÍ VYDÁVÁNÍ DODATKŮ

V březnu 2015 spustilo Národní centrum Europass novou databázi pro vydávání dodatků k osvědčení, která je otevřená veřejnosti a zjednodušuje školám proces vydávání dodatků. Bez registrace si tu může každý prohlédnout náhledy dodatků aktuálních oborů.

Po registraci získá škola možnost dodatky si stáhnout. Nově databáze umožňuje také automatické zobrazení údajů školy vyplněných při registraci (adresa a status školy) na zadní stranu staženého dodatku. Škola může tedy dokumenty rovnou tisknout, nemusí již jako dřív údaje školy vkládat do pdf. Novinkou v databázi je pro školy

také nová možnost dodatky stáhnout z databáze přímo se záhlavím bez nutnosti dodatek stahovat a tisknout zvlášť na hlavičkový papír. Školy mohou dodatky dát k dispozici svým absolventům také elektronicky, např. umístit dodatky na webové stránky školy nebo je poslat e-mailem.

Databáze je prozatím otevřená školám pro hromadné objednání dodatků k osvědčení pro jejich absolventy. V průběhu roku 2015 začne databáze sloužit i k vyřizování žádostí o vystavení dodatku jednotlivcům, kteří dodatek nezískali na střední škole.

Lucie Šnajdrová

NOVELA ŠKOLSKÉHO ZÁKONA VSTOUPILA V PLATNOST

Velkou většinou hlasů přítomných senátorů a senátorek byla ve čtvrtek 19. března schválena novela školského zákona, která mimo jiné zavádí jednotné závěrečné zkoušky do všech škol s učebními obory. Prezident Miloš Zeman připojil svůj podpis pod novelu dne 1. dubna 2015.

O zavedení jednotných závěrečných zkoušek pro učně hovořil ministr školství Marcel Chládek ve svém vystoupení v Senátu jako o zásadní změně, díky níž bude mít závěrečná zkouška v jednotlivých oborech stejnou úroveň, ať už se bude skládat v kterémkoli kraji ČR. Zdůraznil, že nová závěrečná zkouška byla připravována jinak než kritizovaná maturita: „Byla zaváděna spíše evolučně než revolučně, a díky tomu se k ní už dneska hlásí asi 90 procent učňovských škol. S povinným zavedením by proto neměl být problém, jednotná zkouška je naopak masivně vítána,“ řekl ministr školství.

Novela také upravuje zákaz prodeje nezdravých potravin ve školách, pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a nově všem dětem zpřístupní přípravné třídy. Ředitelé veřejných škol podle novely získají pracovní poměr na dobu neurčitou. Národní ústav pro vzdělávání bude podle novely opět zabezpečovat státní zkoušky z těsnopisu, psaní na klávesnici a zpracování textu na počítači.

Zoja Franklová

Celoživotní učení v Kroměříži

Pokračování ze str. 1

ROK PRŮMYSLU
A TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

Experti z ministerstev, úřadů práce, krajů a firem budou diskutovat o sladění kvalifikace pracovních sil s poptávkou zaměstnavatelů i o nástrojích aktivní politiky zaměstnanosti, jako jsou rekvalifikace vytvářené podle standardů Národní soustavy kvalifikací.

„Je třeba se zaměřit také na odstraňování bariér, které komplikují přechod mladých lidí i dospělé populace na trh práce,“ zdůrazňuje ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová, která konferenci podporuje a také se jí zúčastní. Při jednání bude věnována pozornost také strategii regionálního rozvoje ČR a možnosti čerpání z Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014 až 2020 v oblasti celoživotního učení.

Seminář Celoživotní učení – Kroměříž 2015 je pořádán letos po dvaadvacáté, očekává se příjezd zhruba 200 hostů. Pořadatelé jsou město Kroměříž, Okresní hospodářská komora Kroměříž a Národní ústav pro vzdělávání.

Markéta Růžicková

PUBLIKACE

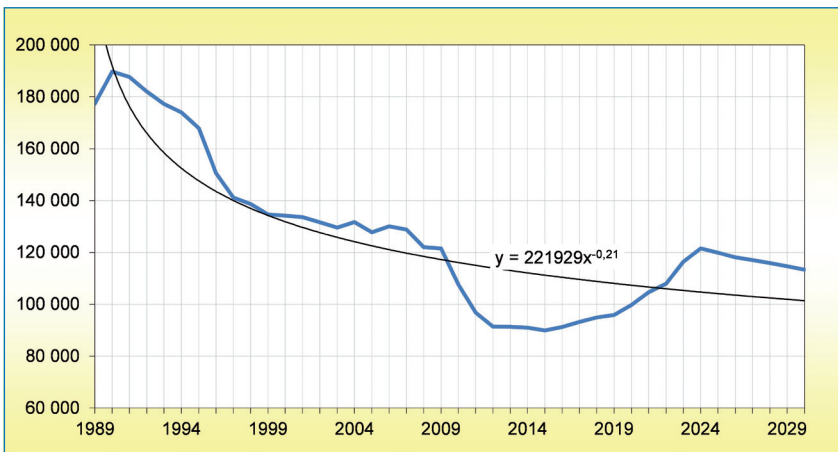
POKLES POČTU ŽÁKŮ SE ZPOMALUJE

Nedávno vydaná publikace NÚV informuje o počtech a podílech žáků přijatých do prvních ročníků různých forem středních škol včetně nástavbového a vyššího odborného vzdělávání. Kromě toho nabízí srovnání situace v zemích EU, pokud jde o vzdělanostní strukturu mladých, předčasné odchody ze vzdělávání či rozdíly mezi mírou nezaměstnanosti mladých a celkovou nezaměstnaností.

Statistiky ukazují, že v tomto období konečně dochází ke zpomalení propadu v počtech žáků přijatých do středních škol, přesto je naplněnost škol malá, snižuje se průměrná velikost tříd a počet žáků na učitele, což má negativní dopady na financování škol, kvalitu jejich výuky i vybavení.

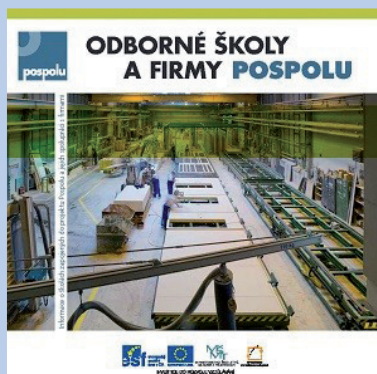
Pokles počtu nově přijatých žáků do prvních ročníků SŠ se postupně zmenšuje, v roce 2010/11 činil 14 700 žáků, v roce 2011/12 pak 6 000 žáků, v roce 2012/13 už 3 700 žáků, v roce 2013/14 jen 2 100 žáků a v roce 2014/15 necelých 800. Průběh vývoje počtu patnáctiletých ukazuje postupný mírný nárůst v dalších letech. Na druhé straně je příznivé, že nedošlo k prognózovaným přesunům většiny nově přijatých do maturitních oborů, zejména gymnaziálních, a k výraznému omezení podílu žáků v učňovském školství.

Dlouhodobý vývoj počtu 15letých osob v ČR

Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2014/15

Vojtěch, Jiří – Paterová, Pavla. Praha: NÚV, 2015.

ODBORNÉ ŠKOLY A FIRMY POSPOLU

Kolektiv autorů z týmu řešitelů projektu Pospolu, Praha: NÚV, 2014.

Publikace přináší podrobné informace o 38 středních odborných školách zapojených do projektu Pospolu. Představuje firmy, s nimiž školy spolupracují, a popisuje formy spolupráce, které projekt Pospolu ověřuje. Kromě stránek věnovaných jednotlivým školám publikace prezentuje příklady dobré praxe – konkrétní formy spolupráce jedné školy s jednou firmou. Brožura dává prostor jak představitelům škol, tak zástupcům firem k vyjádření svého názoru na realizovanou spolupráci. Publikace může inspirovat ostatní školy a firmy, které by rády navázaly spolupráci a společně se podílely na kvalitnější přípravě absolventů a zvýšení kvality odborného vzdělávání v České republice.

ROZVOJ ČTENÁŘSKÝCH DOVEDNOSTÍ POTŘEBNÝCH V PRAXI A PŘI STUDIU VYSOKÝCH ŠKOL

Starý, Karel – Brožová, Pavla. Praha: NÚV, 2014.

Publikace pro skupinu oborů Publicistika, knihovnictví a informatika. Přináší učitelům inspiraci k využití odborného směřování žáků při výuce čtenářských dovedností. Úvodní text je věnován čtenářství a čtenářské gramotnosti a jejich základním pojmům a aspektům, připojeny jsou informace o mezinárodních výzkumech v této oblasti. Druhá část publikace obsahuje 20 pracovních listů, jejichž koncepce je založena na propojení rozvoje čtenářských dovedností žáků a dovedností odborných, protože příprava žáků škol této skupiny oborů je směřována ke knihovnictví a archivnictví, tedy oborům, kde je dovednost číst při výkonu povolání dovedností klíčovou. Publikace je součástí edice Čtenářské dovednosti pro praxi.

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA PODLE JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ VE ŠKOLE

Školní rok 2014/2015

Jezberová, Romana. Praha: NÚV 2015.

Publikace, která byla vydána v elektronické formě, přináší školám návod, jak zacházet s jednotným zadáním při přípravě závěrečných zkoušek pro žáky třetích ročníků učebních oborů. Učitelé se zde také dovedí, jak pracovat s informačním systémem nové závěrečné zkoušky a další užitečné informace.

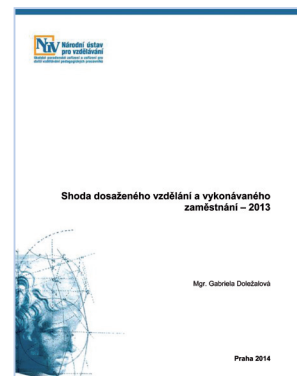

SHODA DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ A VYKONÁVANÉHO ZAMĚSTNÁNÍ – 2013

Doležalová, Gabriela. Praha: NÚV, 2014.

Ve studii se sleduje především vztah získaného vzdělání absolventů a vykonávaného zaměstnání, a to jak z hlediska úrovně vzdělání, tak i z pohledu absolvovaného oboru. Publikace navazuje na předchozí šetření z let 2001, 2005 a 2009 a je založena na datech z Výběrového šetření pracovních sil. Výsledky ukazují, že svou profesní kvalifikaci uplatní na trhu práce jen méně než polovina pracovníků, mladí lidé jsou na tom obvykle hůře. Zcela mimo obor studia a odborné přípravy odchází 37 % vyučených a 31 % maturantů.

Všechny publikace jsou dostupné v elektronické podobě na www.nuv.cz, tištěné verze jsou v knihovně Národního ústavu pro vzdělávání.

PROJEKTY

JAK USNADNIT ŠKOLÁM A FIRMÁM SPOLUPRÁCI

V projektu Pospolu vznikl v pracovní verzi soubor doporučení pro zavedení legislativních změn, které usnadní a zefektivní spolupráci středních škol a firem.

Mezi navrhovanými opatřeními a doporučeními jsou posílení praktické složky vyučování ve spolupráci se zaměstnavateli, využívání Národní soustavy kvalifikací při tvorbě školních vzdělávacích programů, zvýšení prostupnosti vzdělávacího systému a podpora kvality odborného vzdělávání personálně, organizačně a finančně.

Cíle:

- usnadnit přechod absolventů ze školy do praxe a podporovat jejich uplatnění v oboru, který studovali,

- zvýšit kvalitativní úroveň kompetencí absolventů, tak aby odpovídaly potřebám zaměstnavatelů,
- sladit nabídku odborného vzdělávání se změnami kvalifikačních potřeb na trhu práce,
- zvýšit atraktivitu odborného vzdělávání pro mladé lidi.

Návrhy opatření a jejich realizace jsou od počátku roku 2015 představovány na kulatých stolech zástupcům zaměstnavatelů, zřizovatelů i škol. Jejich podněty budou zpracovány do výsledného nového modelu odborného vzdělávání, který bude spolu s dalšími výstupy projektu Pospolu představen v květnu 2015 na závěrečné konferenci projektu v Praze.

Lucie Šnajdrová

Více informací na
www.projektpospolu.cz

PROJEKTY

NÁRODNÍ SOUSTAVA KVALIFIKACÍ VSTOUPILA V ŽIVOT

Do projektu Národní soustavy kvalifikací (NSK) se v uplynulých pěti letech zapojilo více než 3 500 expertů z praxe. Počet vytvořených profesních kvalifikací překročil číslo 1 100. Na trh práce tak díky NSK přibýlo přes 110 tisíc nových kvalifikovaných pracovníků v oborech, ve kterých je u zaměstnavatelů největší poptávka.

Národní soustava kvalifikací představuje registr profesních kvalifikací, které jsou využívány na pracovním trhu v ČR. Popisuje kvalifikace z hlediska požadavků na výkon práce a zároveň určuje i postupy a kritéria, kterými lze prověřit, zda člověk dané požadavky skutečně naplňuje. Umožňuje tak zájemcům získat celostátně uznávané osvědčení o jejich profesní kvalifikaci, aniž by museli zasednout do školních lavic.

Do tvorby profesních kvalifikací se zapojilo více než 3 500 expertů z praxe, jejichž jádro tvořili členové sítě 29 sektorových rad, pokrývajících všechny oblasti národního hospodářství České republiky. Všichni tito odborníci se podíleli na zpracování, revizích, posuzování a oponentuře kvalifikačních a hodnotících standardů.

Díky nim je zajištěno, že vznikaly aktuální a na trhu práce potřebné profesní kvalifikace. Celkově překročil počet vytvořených profesních kvalifikací číslo 1 100.

- Aktuálně je v katalogu NSK (www.narodnikvalifikace.cz) 679 profesních kvalifikací, dalších 500 profesních kvalifikací je v procesu schvalování.
- Na tvorbě se podílelo 29 sektorových rad – 340 zástupců zaměstnavatelů, svazů, cechů, asociací (celkem se členy pracovních skupin a stvrzovateli přes 3500 expertů).
- Celkem již proběhlo přes 110 000 zkoušek z profesních kvalifikací, přičemž nejvíce jich je z profesní kvalifikace Strážný (tyto zkoušky jsou legislativně ukotveny, tj. bez nich nelze tuto profesi vůbec vykonávat). Velký počet zkoušek se konal také z kvalifikace Sportovní masáž, s velkým odstupem pak následují kvalifikace Příprava teplých pokrmů, Florista, Průvodce cestovního ruchu, Detektiv koncipient a řada gastronomických kvalifikací.

Patří k nim například státní podnik Česká pošta, která se stejně jako mnoho dalších zaměstnavatelů potýká s nedostatkem kvalifikovaných zaměstnanců. „NSK nám pomáhá zmírňovat hranici požadovaného vzdělání a klást větší důraz na praxi zaměstnanců. Nejaktuálnější profesní kvalifikace pro poštovní obor jsou Poštovní doručovatel a Pracovník přepážky,“ uvedl ředitel úseku řízení lidských zdrojů Ing. Ivan Feninec.

Národní soustava kvalifikací se stává rovnocennou alternativou k získání kvalifikace v počátečním vzdělávání a měla by udržet vysoko nastavenou laťku kvalitní komunikace a spolupráce mezi státem, vzdělavateli a zaměstnavateli.

Jak NSK využívá česká sklářská společnost

„Myšlenka NSK nás zaujala natolik, že jsme se v letošním roce stali členy Sektorové rady pro sklo, keramiku a zpracování minerálů a své zkušenosti s personálem v oboru sklářství přenášíme přímo do popisu profesních kvalifikací. V Preciose se snažíme vytvořit s pomocí NSK novou koncepci nábory, vzdělávání a odměňování, jejíž součástí je i intenzivní spolupráce s Úřadem práce, vysokými školami a dalšími subjekty. Národní soustavu kvalifikací využíváme zejména při nábory nových zaměstnanců, např. pro profesi brusič skla, ve které prakticky na kvalifikované uchazeče o zaměstnání na běžném trhu práce nelze narazit. Možnost doložení kvalifikace prostřednictvím osvědčení o profesní kvalifikaci tedy zdůrazňujeme v inzerci nových pracovních míst a tím se snažíme i šířit povědomí o tom, že tato možnost existuje.“

Ing. Iva Vychterová,
vedoucí odboru personálního plánování a mzdy

Více informací na
www.nsk2.cz

NSK SE PŘEDSTAVILA V JEDENÁCTI KRAJÍCH

Setkáním na libereckém úřadu práce byla 9. března 2015 zahájena série konferencí o přínosech Národní soustavy kvalifikací pro trh práce. V následujících týdnech byla NSK prezentována jako možnost řešení nesouladu mezi poptávkou a nabídkou pracovních sil v rámci jedenácti setkání napříč celou republikou.

Že profesní kvalifikace pomáhají všem hráčům na trhu práce, dosvědčovaly všechny strany, které ze systému profitují. Mezi řečníky nechyběli nejvýznamnější regionální zaměstnavatelé, využívající NSK ve své personální praxi, autorizované osoby, ale i úspěšní absolventi, kterým profesní kvalifikace výrazně zasáhly do života a pomohly jim s uplatněním nebo splněním profesních snů.

V Liberci vystoupila například personalistka pekárenské skupiny United Bakeries Jitka Havlíková, Eva Kopečná za společnost Domestica, která poskytuje kurzy ke kvalifikaci Chůva pro děti do zahájení školní docházky, nebo paní Šindelářová, která si díky osvědčení o profesní kvalifikaci otevřela vlastní miniškolkou.

NOVÉ VZDĚLÁVACÍ STRÁNKY NSK

Stránky jsou určeny pro osoby, které působí nebo se chystají působit v některé z klíčových rolí Národní soustavy kvalifikací. Cílem webu je zprostředkovat těmto zájemcům již vytvořené a ověřené postupy spojené s naplňováním příslušné role. Nyní je k dispozici pět on-line kurzů, které mají pomoci aktérům Národní soustavy kvalifikací při realizaci dílčích aktivit a jejím zavádění do praxe.

Více informací na
www.podpora.narodnikvalifikace.cz

UČITELÉ MAJÍ CHUŤ PŘEDÁVAT SI NAVZÁJEM ZKUŠENOSTI

VZDĚLÁVACÍCH SEMINÁŘŮ PROJEKTU LEKTOŘI A MENTOŘI PRO ŠKOLY SE ZÚČASTNILO NA TŘI STA PEDAGOGŮ

Starší kantor pomůže začínajícímu učiteli, mladší kolega podpoří staršího – tak by měl vypadat mezigenerační přenos zkušeností. Ve skutečnosti se ale tento proces v českých školách odehrává jen náhodně a spontánně, organizovaná a legislativně ukotvená podpora chybí. Tzv. mentoring (provádění v profesním rozvoji) je přitom v zahraničí osvědčená cesta sebe-realizace zejména starších učitelů. Dosavadní výsledky projektu Lektoři a mentoři pro školy (LAMS) ukazují, že zkušení učitelé mají zájem své znalosti zhodnotit právě tímto způsobem.

Do projektu se doposud zapojilo na 220 učitelů z 60 mateřských a téměř 140 základních škol, kteří absolvovali 40 až 60 hodin výuky. Učitelé se mohli zapojit do vzdělávacích aktivit podle svého výběru, a to např. z biologie, fyziky, chemie nebo angličtiny. Proškolení učitelé se pak mohou stát lektory v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Část vzdělávacích aktivit je zaměřena na vysvětlení principů práce mentora – tedy toho, který umí efektivně předávat své zkušenosti a dlouhodobě pomáhat začínajícím kolegům. „Učitelé chtějí zhodnotit svoje zkušenosti – nejenom předávat odborné znalosti, ale také vést mladší kolegy a být jim oporou v každodenní praxi,“ uvádí manažer projektu Matěj Bulant. „Chceme zájemce z řad učitelů v této nové roli mentorů podpořit a vytvořit z nich síť pokrývající všechny kraje,“ dodává.

Projekt LAMS je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Národní ústav pro vzdělávání projekt realizuje od července 2014 do června 2015.

TÉMA

ŠIKOVNOST RUKOU SE MĚNÍ V ŠIKOVNOST MYŠLENÍ

Stovka učitelek mateřských škol z celé České republiky absolvovala od února do března 2015 čtyřicetihodinový seminář o utváření předmatematických představ dětí. Staly se tak členkami celorepublikového týmu lektorů, kteří budou učit své kolegy rozvíjet matematické představy předškolních dětí a pomáhat tak zlepšovat vztah budoucích žáků k matematice.

Seminář byl realizován v rámci projektu Manipulativní činnosti jako prostředek pro rozvoj předmatematických představ dětí předškolního věku, který garantovala Jednota českých matematiků a fyziků ve spolupráci s Národním ústavem pro vzdělávání.

Základním mottem tohoto projektu jsou slova J. A. Komenského: „Šikovnost rukou se mění v šikovnost myšlení“. Projekt byl zaměřen převážně na rozvoj operačního myšlení dětí předškolního věku pomocí odkrývání vztahů mezi věcmi na základě manipulace s nimi, např. přidáváním, ubíráním, řazením nebo přemisťováním předmětů.

Budoucí lektorky absolvovaly seminář v Litomyšli.

Motýl – didaktická pomůcka, která procvičuje kombinatorické myšlení dětí.

Na semináři se budoucí lektorky dověděly, jak při utváření předmatematických představ využívat nejen moderní didaktické pomůcky, stavebnice a hry, ale také předměty běžného života. Naučily se také některé jednoduché pomůcky samy vyrábět.

Při využívání manipulativních činností vede pedagog dítě k postupu od jednoduchého ke složitějšímu, od konkrétního k obecnému, k přemýšlení o tom, co dítě dělá, k projevu jeho vlastní iniciativy. Účastnice kurzu se naučily, jak umožnit dětem objevování nových poznatků, principů, jevů a souvislostí mezi nimi a jak opravovat případné chyby.

„Pokud děti nemohou manipulovat a seznamovat se s matematikou přes smysly, tak mohou mít už od první třídy problémy, protože matematika je hodně abstraktní a děti potřebují mít praktické zkušenosti, které si prožijí,“ říká např. učitelka Zuzana Saneš z MŠ Život hrou Liberec. A její kolegyně Kateřina Arnoštová ze ZŠ a MŠ Hradec Králové – Plotiště dodává: „Čím víc aktivit manipulačního typu děti mají, tím víc je to baví.“ Do svých mateřských škol si účastnice seminářů přinesly kufřík plný moderních pomůcek pro vytváření předmatematických představ dětí. Během dubna až června seznámí s těmito pomůckami i se zkušenostmi ze seminářů své kolegyně.

Doc. Kaslová z pražské Pedagogické fakulty pracovala na semináři se šesti dětmi a na úvod řekla: „Teď vám ukážu, jak budeme s dětmi dělat matematiku a přitom ani nebudou vědět, že se o matematiku jedná.“ Dala dětem tři maňásky – lišku, myšku a vlka a na podlahu položila tři různé barevné drátěnky – to byly domečky. Pak dětem řekla: „Myška bydlí ve žlutém domku.“ A děti myšku položily ke žluté drátěnce. To bylo jednoduché, ale pak řekla: „Liška nebydlí v zeleném domku.“ A přitom děti věděly, že v každém domku bydlí jen jedno zvířátko. Teď už to bylo těžší a vlastně se jednalo o základ logiky. Zajímavé bylo, že to dětem nedělalo žádné velké problémy.

ROZHOVOR

Proč je tak důležité, aby děti předškolního věku měly možnost manipulativních činností, a jak se tím utvářejí jejich předmatematické představy? A jak vypadaly semináře pro učitelky mateřských škol, které se díky nim stanou lektorkami? O tom jsme mluvili s RNDr. Evou Zelendovou, která se v NÚV věnuje také rozvoji předmatematických představ dětí.

Důležité je, když si dítě může na věc sáhnout

Účastnice seminářů se učily pracovat s různými pomůckami.

Jak to vlastně vypadalo?

Jedna pomůcka se např. jmenuje Schody, což je didaktická hra, během níž má dítě sestavit z různých dílů, které představují věže, brány a schody, cestu, po které princ dojde k princezně. Na první pohled se to možná nezdá, ale taková hra přispívá k vytváření jednoduchých matematických představ.

Dítě vymýšlí, jak dílek natočit, kam ho umístit, zjišťuje, jaké mají předměty tvary, jak jsou velké, jakou mají barvu. Přitom je důležité, aby s těmi předměty děti mohly manipulovat, aby si je osahaly. Jinou pomůcku tvoří sady pěti kartiček, na kterých jsou stejné obrázky (třeba kočička), ale velikost obrázků se postupně zvětšuje. Dítě je má seřadit od největšího po nejmenší. Provádí tak to, co v matematice hodně potřebuje, tedy třídění podle nějakého kritéria.

Takové hračky ale děti celkem běžně doma mají. V čem je tedy novinka?

Ano takové hry děti mohou mít. Ale dost často se stává, že si s nimi jen pohrají a rodiče nebo učitelky ve školkách z toho nedovedou vytěžit různé podněty pro rozvíjení matematických představ. Učitelka MŠ, která absolvovala náš seminář, se právě tohle naučila. Ve své praxi bude umět takové hračky mnohem lépe využít.

To znamená, že se tímhle způsobem běžně ve školkách nepracuje?

Určitě se něco z toho ve školkách dělá, problém je v tom, že v RVP pro předškolní vzdělávání není matematika nikde sama o sobě zařazena, je vlastně součástí ostatních okruhů.

Didaktická pomůcka Schody – úkolem dítěte je sestavit z různých dílů, které představují věže, brány a schody, cestu, po které princ dojde k princezně.

RNDr. Eva Zelendová

A vede to k tomu, že si učitelky spojují předmatematickou výchovu s počítáním a jsou rády, když naučí děti počítat do dvaceti nebo sčítat. Problém je, že i rodiče někdy učitelky tlačí do toho, aby s dětmi počítaly, argumentují, že to budou potřebovat do školy. Podle nás to je ale špatně. Když malé dítě počítá třeba do deseti, tak je to básnička, za níž nemusí nic vidět.

Dá se říci, že dítě, které se s matematikou tímto způsobem seznamovalo v předškolním věku, bude později ve škole úspěšnější?

Důležité je, že se díky takovým metodám děti nebudou bát vyzkoušet různé možnosti, modelovat, nebudou se bát udělat chybu, protože i chybou se člověk učí. Pokud děti nedostanou takové podněty, tak je to pro ně potom v první třídě určitě těžší. Když se dá malým dětem namalovat krychle, tak ji nenamalují tak, jak jsme se to všichni naučili ve škole, dívají se na to třeba shora nebo nedodržují perspektivu. Proto při semináři učitelky slyšely, že nemají děti hned opravovat, ale mají se jich zeptat, proč to tak namalovaly.

Třeba jedno dítě namalovalo, jak se auto srazilo s kolem, protože to vidělo, když šly ve školce na procházku. Paní učitelka se ho pak zeptala: „A kde jsme my?“ „Tady,“ ukázalo dítě na místo, kde namalovalo nějaká kolečka a čárky. „To jsme my a máme oči na stopkách.“ Svět malých dětí je jiný než náš a my k nim musíme najít cestu. A musíme to udělat tak, aby je to bavilo a aby je to třeba jen maličko vedlo k matematice.

Dejme tomu, že tato metoda teď zasáhne sto školek.

Je nějaká naděje, že by se mohla víc rozšířit?

Myslím, že se to pomalu rozšiřuje. Třeba pedagogické školy už tímto způsobem vzdělávají a také se s tím učitelky seznamují na různých konferencích a setkáních. Kromě toho Jednota českých matematiků a fyziků ve spolupráci s NÚV vytvořila sérii videonahrávek pro manipulativní činnosti v matematice, které jsou volně dostupné na internetu.

Na druhou stranu jsme při seminářích viděli, že to není pro všechny učitelky mateřských škol jednoduché. Jsou mezi nimi i absolventky střední školy, které považovaly matematiku za velmi obtížný předmět, kvůli kterému nešly dál studovat. A teď jim najednou říkáme, že by ji měly u dětí rozvíjet. Ze seminářů však všechny učitelky odcházely nadšené s odhodláním vyzkoušet získané poznatky přímo v práci se „svými“ dětmi v mateřské školce.

Ptala se Zoja Franklová

V kubánské ekonomice od roku 2011 značně vzrostl počet malých samostatných subjektů. Další expanzi tohoto sektoru ale omezuje nedostatečná profesní příprava.

PROFESNÍ PŘÍPRAVA NA KUBĚ SE REFORMUJE

Hospodářské a politické zhroucení socialistických států v Evropě počátkem 90. let vedlo na Kubě k těžké hospodářské a sociální krizi. V rámci úsilí o minimalizaci účinků krize byl opět povolen sektor soukromého hospodaření. Povolení více než 700 druhů samostatné výdělečné činnosti vyvolalo explozi žádostí o licence a otevření malých podniků. Na konci července 2013 v nich bylo zaměstnáno 432 342 lidí. Pozoruhodné je, že 64 % všech samostatně výdělečně činných dostává navíc dávky sociálního pojištění. Příjem ze samostatné výdělečné činnosti je zřejmě považován za doplňkový a nezajišťuje nezávislou existenci.

Navzdory velkým snahám o reformování profesní přípravy na Kubě do něj nová sféra samostatných podniků není zapojena. Soukromí podnikatelé nemohou v současné době uzavírat žádné učební smlouvy a umožňovat mladým lidem vzdělávání ve státním systému profesní přípravy. Svůj dorost proto vzdělávají neformálními způsoby. Probíhající reformy mají přispět k užšímu spojení profesních škol a podniků, ale proces přeměny a zpřístupnění profesní přípravy pro soukromý sektor probíhá zdlouhavě. Důvodem je také to, že ještě není dokončena reforma vysokého školství, díky které by měly být pedagogické univerzity integrovány do všeobecných univerzit. To usnadní spolupráci vysokých škol v profesní přípravě.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Prado, Marilyn Bernal, Wolf, Stefan und Romero, Osvaldo Romero. *Aktueller wirtschaftlicher Wandel in Kuba und die Folgen für die berufliche Aus- und Weiterbildung. Berufsbildung*, 2014, Nr. 145, S. 41–43.

Deset nejoblíbenějších zaměstnání v USA

Webová stránka pro vyhledávání volných míst CareerBliss¹ zveřejnila na základě údajů od 25 000 uživatelů stránek seznam 10 žádaných pracovních pozic v USA.

Respondenti posuzovali své uspokojení na škále od 1 do 5 bodů v těchto kategoriích: vedení, kolegové, podpora, mzdy a odměny, růstový potenciál, podniková kultura a rozvržení dne. Seznam hodnotí střední pracovní pozice, které uvedlo nejméně 20 uživatelů. Stranou byly ponechány velmi uspokojivé pozice, např. hudebníci, sportovci nebo výkonní ředitelé obchodních společností. Pozice jsou řazeny sestupně podle oblíbenosti.

ŘEDITEL ŠKOLY (School principal)

VÝKONÝ VEDOUcí PRACOVNÍK (Executive chef)

ÚVĚRÁŘ (Loan officer)

AUTOMATIZAČNÍ INŽENÝR (Automation engineer)

ODBORNÝ ASISTENT VE VÝZKUMU (Research assistant)

SPRÁVCE DATABÁZE ORACLE (Oracle database administrator)

TVŮRCE WEBOVÝCH STRÁNEK (Website developer)

VÝKONNÝ PRACOVNÍK ROZVOJE OBCHODU (Business development executive)

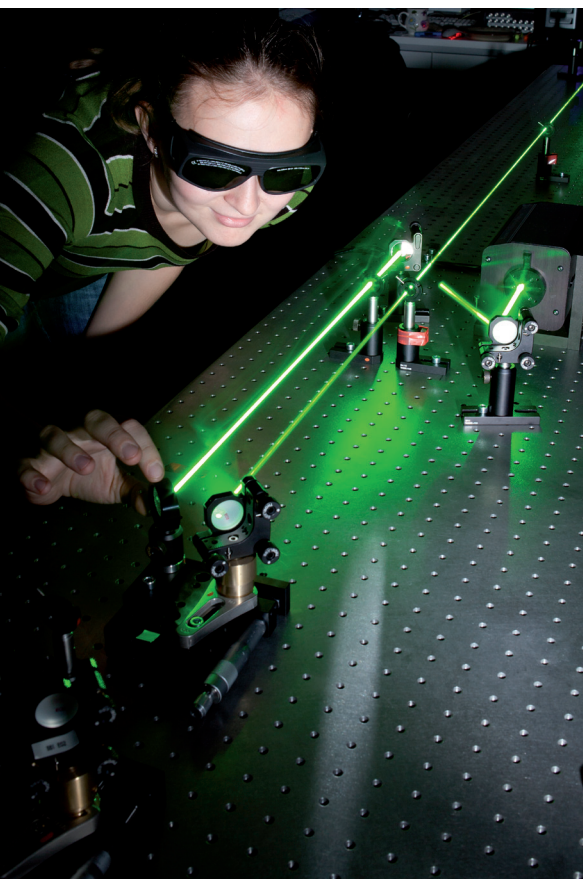
VYŠŠÍ SOFTWAREOVÝ INŽENÝR (Senior software engineer)

VÝVOJÁŘ SYSTÉMŮ (Systems developer)

Přeložila Anna Konopásková

Pramen: Snyder, Benjamin. *These are the 10 happiest jobs in America.*
<http://fortune.com/2015/03/09/happiest-jobs/?xid=newsletter-brief>

KREATIVITA DĚTÍ V PŘÍRODNÍCH VĚDÁCH A MATEMATICE

Pro rozvoj dítěte je podstatná kvalita vzdělávání v přírodních vědách a matematice v raném věku. Projekt EU Kreativní malí vědci má pomoci se zavedením přírodních věd a matematiky do předškolního vzdělávání v Evropě.

Prostřednictvím zkoumání a dotazníků vyplněných v 605 školách v devíti partnerských zemích (Řecko, Velká Británie, Finsko, Belgie, Portugalsko, Rumunsko, Francie, Malta a Německo) projekt mapoval stávající praxi. Výzkumní pracovníci kladli důraz na hru a zkoumání, motivaci a zálibu, dialog a spolupráci, řešení a analýzu problémů, kladení otázek a zvědavost, přemítání a zdůvodňování a na zapojení učitele, který vytváří opěrné body.

Nové způsoby interakce ve třídě mohou stimulovat sebevyjádření dětí a zvyšovat jejich kreativní a inovační schopnosti v budoucnosti. K tomu je třeba učinit změny v kultuře a praxi vzdělávání, vytvořit nová kurikula a hlavně programy pro vhodnou přípravu a další profesní rozvoj učitelů. V projektu byl proto vytvořen soubor principů pro navrhování prototypů kurikula, které posilují zvědavost a kreativní přístup k vyučování přírodních věd a matematiky.

Anna Konopásková

Webová stránka projektu: <http://www.creative-little-scientists.eu/>

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA V UČEBNÍCH OBORECH V RAKOUSKU

Závěrečná zkouška v učebním oboru je zpravidla jedinou zkušební formou v podnikové části duální profesní přípravy. Zavádění nového systému ECVET umožňuje, aby ji složil i člověk, který se obor naučil jinde než ve škole.

Složením závěrečné zkoušky v učebním oboru se získává úplná profesní kvalifikace. Závěrečná zkouška v učebním oboru (Lehrabschlussprüfung – LAP), která se skládá z teoretické a praktické části, je organizačně oddělena od školního a podnikového vzdělávání. Všichni učni mají možnost na konci učební doby LAP složit, musejí si však podat žádost u příslušného učňovského úřadu hospodářské komory.

Kromě učňů mohou být připuštěny ke zkoušce také osoby, které stanovenou dobu učení ukončily započítáním vzdělávání ve školní formě, popř. na základě takového vzdělání nemusejí dobu učení absolvovat. Kromě toho je možnost „výjimečně“ připustit k závěrečné zkoušce v učebním oboru osoby starší 18 let, které mohou věrohodně doložit, že schopnosti a znalosti vyžadované v daném učebním oboru získaly jiným způsobem, například přiměřeně dlouhou patřičnou činností při zaučování, jinou praktickou činností nebo navštěvováním určitých kurzů.

Mimořádné připuštění k závěrečné zkoušce v učebním oboru v Rakousku patří k nejznámějším opatřením validace výsledků neformálního a informálního učení. V roce 2012 bylo tímto způsobem v Rakousku složeno kolem 15 % všech úspěšných závěrečných zkoušek v učebním oboru.

Přeložila Jana Šatopletová

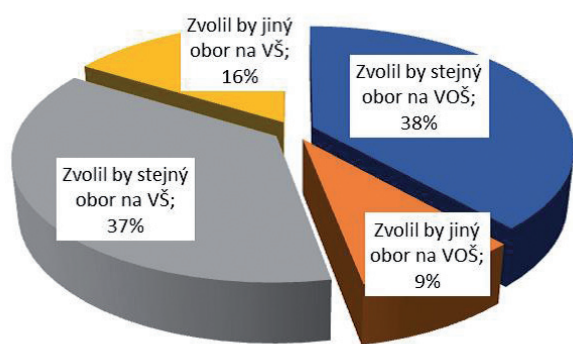
VELKÝ VÝZNAM RAKOUSKÉ PROFESNÍ PŘÍPRAVY

V Rakousku si přibližně 80 % mladých lidí v desátém ročníku školní docházky volí obor profesní přípravy. Asi polovina z nich začíná duální profesní přípravu (učení), zbytek volí jednu z profesních škol na vyšším sekundárním stupni. Podle učebního oboru trvá doba učení dva až čtyři roky. Z 80 % se skládá z podnikové části a z 20 % ze školní části (učňovská škola).

ABSOLVENTI VOŠ NACHÁZEJÍ DOBRÉ UPLATNĚNÍ

Zhruba 63 % absolventů vyšších odborných škol (VOŠ) se uplatní přímo v oboru, který vystudovali, 18 % v oboru příbuzném. Absolventi oceňují odborné teoretické a praktické znalosti a dovednosti, které studiem získali. Potýkají se však stále s nižšími platy a nižší prestiží oproti absolventům vysokých škol.

Šetření názorů absolventů VOŠ tři roky po ukončení studia shrnuje publikace Přechod absolventů VOŠ do praxe a jejich uplatnění, kterou zveřejnil Národní ústav pro vzdělávání. Absolventi jsou v současném zaměstnání převážně spokojeni, práce splňuje představy zhruba 87 % z nich. Ve srovnání s absolventy středních škol se diplomovaní specialisté, jak zní titul absolventů VOŠ, uplatňují častěji v oboru. Zhruba 63 % z nich pracuje přímo v oboru, který vystudovali, dalších 18 % v oboru příbuzném. Do jiného oboru odchází 19 % absolventů.

Hypotetická opakovaná volba oboru na VOŠ
(odpovědi absolventů 3 roky po ukončení studia)

Na pozici, která odpovídá dosažené úrovni vzdělání, přitom pracuje asi 65 % dotázaných. Zhruba 9 % absolventů VOŠ se domnívá, že jejich pozice vyžaduje VŠ vzdělání. Práci, na niž stačí nižší kvalifikace, našlo 22 % respondentů.

Kdyby se absolventi mohli znovu rozhodovat, na jakou školu se přihlásí, 47 % z nich by opět volilo VOŠ, 53 % absolventů by ale raději studovalo vysokou školu. Důvodem je uplatnění na trhu práce – absolventi vysokých škol mají ve srovnání s absolventy VOŠ vyšší platové ohodnocení a jejich prestiž ve společnosti je vyšší. „Důležitá je i návaznost v dalším studiu,“ vysvětluje autorka studie Jana Trhlíková z Národního ústavu pro vzdělávání. „Ne všechny vysoké školy uznají diplomovaným specialistům zkoušky absolvované na VOŠ a zvýhodní je při přijímacím řízení nebo následném studiu,“ dodává Trhlíková.

Z výsledků vyplývá, že stejný obor by si opakovaně zvolilo přibližně 75 % absolventů VOŠ, zatímco jen 25 % by dalo přednost jinému oboru. Tato skutečnost zřejmě souvisí i s tím, že poměrně vysoký podíl studentů si volí studium na vyšší odborné škole právě z důvodu zájmu o obor vyučovaný na VOŠ (87 %). Významným důvodem je také zájem o praktickou výuku a praxi v reálném pracovním prostředí v délce jednoho pololetí (69 %).

Markéta Růžicková

Deset let s Europassem

Právě před deseti lety se pro veřejnost otevřelo Národní centrum Europass ČR, které dnes působí při NÚV. Dokumenty, které Europass tvoří, pomáhají při pracovních a studijních mobilitách i při vstupu na trh práce. Během deseti let trvání Europassu bylo on-line vyplněno kolem padesáti milionů životopisů Europassu. Absolventům středních škol v ČR bylo vydáno 725 000 dotatků k osvědčení a webové stránky www.europass.cz si prohlédlo 1,75 milionu návštěvníků.

DOKUMENTY EUROPASSU

- životopis
- evropský pas dovedností (jazykový pas, doklad o mobilitě, dodatek k osvědčení, dodatek k diplomu a další doklady o Vašich znalostech a dovednostech, např. doklad o stáži, diplomy, certifikáty, vysvědčení)

PŘEDNOSTI EUROPASSU

- pomáhá lidem najít si práci či studium doma nebo v zahraničí
- je jednotný v celé Evropě
- je zdarma

KDE EUROPASS VYUŽIJETE

- v členských státech Evropské unie a kandidátských zemích
- v zemích Evropského sdružení volného obchodu (Švýcarsko, Norsko, Lichtenštejnsko, Island)